

AIŠKINAMASIS RAŠTAS DĖL 2012 METŲ PIRMOJO PUSMEČIO VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITOS

Valstybės biudžeto pajamos

Vadovaujantis Lietuvos ekonominių rodiklių prognozėmis, į valstybės biudžetą 2012 metų sausio-birželio mėn. buvo planuota surinkti 8280,4 mln. litų pajamų (be ES paramos). 2012 m. sausio-birželio mėn. valstybės biudžetas pajamų gavo 8373,5 mln. litų arba 93,1 mln. litų (1,1proc.) daugiau, nei buvo prognozuota. Per 2012 metų pirmąjį pusmetį pajamų buvo surinkta 392,2 mln. litų daugiau nei įplaukė 2011 metais per tą patį laikotarpį.

Bendroms su Europos Sąjunga programoms ir projektams įgyvendinti buvo planuota gauti 3564,6 mln. litų Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, faktiškai tokių lėšų gauta 3041,6 mln. litų, arba 523 mln. litų (14,7 proc.) mažiau. 2012 m. pirmąjį pusmetį į valstybės biudžetą gauta 475,6 mln. litų Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos lėšų mažiau nei 2011 metais per tą patį laikotarpį.

1 lentelė. 2012 m. pirmojo pusmečio valstybės biudžeto pajamų plano vykdymas, mln. litų ir proc.

	2011 m. 6 mėn. pajamos	2012 m. 6 mėn. prognozė	2012 m. 6 mėn. pajamos	Skirtumas, palyginti su užduotimi	Įvykdymas, palyginti su užduotimi (%)	Įvykdymas, palyginti su 2011 m. (%)
Pajamos iš viso:	10546,6	11845,0	11415,1	-429,9	96,4	108,2
Pajamos be ES paramos	7980,6	8280,4	8373,5	93,1	101,1	104,9
ES ir kita finansinė parama	2566,0	3564,6	3041,6	-523,0	85,3	118,5

Šaltinis: Finansų ministerija

2012 m. pirmąjį pusmetį didžiausią valstybės biudžeto surinktų pajamų dalį sudarė prekių ir paslaugų mokesčiai (75,5 proc.), pajamų ir pelno mokesčiai (13,1 proc.), turto pajamos (4,6 proc.), pajamos už prekes ir paslaugas (2,9 proc.), pajamos iš baudų ir konfiskacijos, kitos neišvardytos pajamos, sandorių dėl materialiojo, nematerialiojo ir finansinio turto įplaukos (2,7 proc.), tarptautinės prekybos ir sandorių mokesčiai (1,2 proc.).

Toliau pateikiami pajamų iš **pagrindinių mokesčių** surinkimo užduočių vykdymą lėmę veiksniai ir analizė.

Pridėtinės vertės mokestis

2012 m. I pusmetį buvo gauta **4542,4 mln. litų** pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM). Pajamų planas įvykdytas 99,7 proc. ir į valstybės biudžetą gauta 15,9 mln. litų PVM pajamų mažiau, nei buvo planuota. Palyginti su 2011 m. I pusmečiu, į biudžetą pervesta 122,7 mln. litų arba 2,8 proc. daugiau PVM pajamų.

2 lentelė. Vidaus ir importo PVM pajamų surinkimas, mln. litų ir proc.

	2011 m. sausio-birželio mėn. faktas	2012 m. sausio-birželio mėn. planas	2012 m. sausio-birželio mėn. faktas	Fakto pokytis (+,-) (%)		Plano įvykdymas (+,-) (%)	
Vidaus vartojimo ir importo PVM, administruojamas VMI	3505,2	3600,3	3550,7	45,6	1,3%	-49,5	98,6%
Importo PVM, administruojamas Muitinės	914,6	958,1	991,7	77,2	8,4%	33,6	103,5%
Iš viso	4419,7	4558,4	4542,4	122,7	2,8%	-15,9	99,7%

Šaltinis: Finansų ministerija

PVM pajamų surinkimą sąlygojo PVM permokos ir PVM nepriemokos pokyčiai: realios PVM pajamos 2012 m. I pusmetį buvo 404 mln. litų arba 10,2 proc. didesnės nei 2011 m. I pusmetį (pernai dėl sumažėjusios PVM nepriemokos ir padidėjusios PVM permokos realios PVM pajamos buvo mažesnės 474 mln. litų, tuo tarpu šįmet padidėjęs PVM nepriemokos lygis ir išaugusi PVM permoka realiai PVM pajamas sumažino tik 192,7 mln. litų).

3 lentelė. PVM pajamų pokytis, mln. litų ir proc.

	2011 m. sausio- birželio mėn.	2012 m. sausio- birželio mėn.	Pokytis ((+,-) ir %)	
PVM iš viso	4419,7	4542,4	122,7	2,8%
PVM nepriemokos pokytis	-73,3	134,6	207,9	283,5%
PVM permokos pokytis	400,7	327,3	-73,4	-18,3%
PVM pajamos be permokos ir nepriemokos pokyčio	3945,7	4349,7	404,0	10,2%

Realios PVM pajamos apskaičiuotos iš faktinių PVM įplaukų atėmus PVM permokos ir pridėjus PVM nepriemokos pokyčius

Šaltinis: Finansų ministerija

Svarbiausi PVM surinkimo rodikliai

2012 m. I pusmetį, palyginti su 2011 m. I pusmečiu, dėl išaugusių eksporto apimčių, kuomet pardavimai apmokestinami taikant 0% PVM tarifą (padidėjo 7,6 proc.), o PVM už įsigijimus atskaitomas, grąžintinas PVM (lentelėje žiūrėti Gautinas) padidėjo 8,9 % arba 206,8 mln. litų. Tuo tarpu nagrinėjamu laikotarpiu PVM grąžinta 173,9 mln. litų daugiau, nei atitinkamu praėjusiu laikotarpiu.

Dėl didesnių pardavimų ir kylančių kainų nagrinėjamu laikotarpiu priskaičiuota mokėtino PVM 6,3% arba 404 mln. litų daugiau. Mokėtino ir grąžintino PVM balansas nagrinėjamu laikotarpiu padidėjo 4,8 % arba 197,2 mln. litų.

4 lentelė. Deklaruoto ir sumokėto VMI ir Muitinės administruojamo PVM duomenys, mln. litų

	Priskaičiuotas PVM, atitinkantis 2011 m. sausio-birželio mėn. sumokėtą PVM			Priskaičiuotas PVM, atitinkantis 2012 m. sausio-birželio mėn. sumokėtą PVM		
	Mokėtinas PVM	Gautinas PVM	Balansas	Mokėtinas PVM	Gautinas PVM	Balansas
Iš viso priskaičiuota vidaus vartojimo ir importo PVM, kurį administruoja VMI	5.498,9	2.332,1	3.166,9	5.849,4	2.537,5	3.311,9
pokytis, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu				6,4%	8,8%	4,6%
				350,5	205,5	145,0
Iš viso priskaičiuota importo PVM, kurį administruoja Muitinė	957,8	0,4	957,4	1.011,3	1,7	1.009,6
pokytis, palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu				5,6%		5,5%
				53,5		52,2
Iš viso priskaičiuota PVM	6.456,8	2.332,5	4.124,3	6.860,730	2.539,2	4.321,511
pokytis, palyginti su praėjusių metų				6,3%	8,9%	4,8%
atitinkamu laikotarpiu				404,0	206,8	197,2

Šaltinis: Finansų ministerija

Duomenys apie PVM pajamas pagal ekonominės veiklos rūšis

Palyginus 2012 ir 2011 m. I pusmečių deklaruoto PVM duomenis pagal ekonomines veiklas, 2012 m. I pusmetį deklaruotas PVM (mokėtino PVM ir gautino PVM balansas) iš svarbiausios didmeninės ir mažmeninės prekybos veiklos padidėjo 2,1 proc. (38,7 mln. litų), elektros, dujų, garo

tiekimu ir oro kondicionavimo veiklos PVM balanso padidėjimas 33 proc. (117,9 mln. litų) buvo sąlygotas šiais metais ypač sumažėjusio gautino PVM. Tuo tarpu finansinės ir draudimo veiklos deklaruotas PVM sumažėjo 47,8 proc. (62,6 mln. litų).

5 lentelė. Deklaruotas PVM pagal ekonominės veiklos rūšis pagal EVRK2.0, pokytis, mln. litų ir proc.

Ekonominė veikla	Mokėtinas PVM		Pokytis		Gautinas PVM		Pokytis		Balansas: mokėtinas PVM – gautinas PVM		Pokytis	
	2011 I pus.	2012 I pus.	(+; -)	%	2011 I pus.	2012 I pus.	(+; -)	%	2011 I pus.	2012 I pus.	(+; -)	%
A Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	242,2	254,2	12,0	4,9%	171,7	184,7	13,0	7,5%	70,4	69,5	-1,0	-1,4%
B Kasyba ir karjerų eksploatavimas	16,6	21,2	4,6	27,6%	11,5	18,7	7,2	62,7%	5,1	2,5	-2,6	51,1%
C Apdirbamoji gamyba	1741,5	1883,5	142,0	8,2%	791,3	880,4	89,0	11,2%	950,1	1003,1	53,0	5,6%
D Elektros, dujų, garo tieki mas, oro kondicionavimas	530,1	574,3	44,2	8,3%	172,9	99,3	-73,6	-42,6%	357,2	475,0	117,9	33,0%
E Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	35,3	38,6	3,3	9,4%	57,3	57,3	0,0	0,1%	-22,0	-18,7	3,3	14,9%
F Statyba	355,7	335,9	-19,7	-5,5%	164,2	123,6	-40,6	-24,7%	191,5	212,3	20,8	10,9%
G Didmeninė, mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių, motociklų remontas	2367,9	2498,7	130,8	5,5%	520,4	612,4	92,1	17,7%	1847,5	1886,3	38,7	2,1%
H Transportas ir saugojimas	174,8	233,3	58,5	33,5%	275,2	334,8	59,6	21,6%	-100,4	-101,5	-1,1	1,1%
I Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	54,1	67,7	13,6	25,2%	12,3	19,0	6,7	54,6%	41,8	48,7	6,9	16,5%
J Informacija ir ryšiai	229,8	240,4	10,6	4,6%	37,1	30,1	-7,0	-18,9%	192,6	210,3	17,7	9,2%
K Finansinė ir draudimo veikla	136,5	78,7	-57,9	-42,4%	5,6	10,4	4,7	84,2%	130,9	68,3	-62,6	47,8%
L Nekilnojamo turto operacijos	164,0	207,2	43,2	26,3%	48,6	80,0	31,4	64,5%	115,3	127,1	11,8	10,2%
M Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	225,5	236,0	10,5	4,7%	37,3	48,4	11,2	29,9%	188,2	187,6	-0,7	-0,3%
N Administracinė ir aptarnavimo veikla	110,6	118,5	7,9	7,1%	16,3	19,8	3,4	21,0%	94,2	98,7	4,5	4,7%
O Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	22,6	8,7	-13,8	-61,3%	0,9	1,1	0,2	17,6%	21,6	7,6	-14,0	64,7%
P Švietimas	9,0	8,1	-0,9	-10,1%	0,9	2,0	1,1	124,8%	8,1	6,1	-2,0	24,8%
Q Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	5,1	5,3	0,2	4,1%	1,5	1,4	-0,1	-6,9%	3,5	3,8	0,3	8,8%
R Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	17,2	15,3	-1,8	-10,6%	3,2	4,0	0,8	25,6%	14,0	11,3	-2,6	18,8%

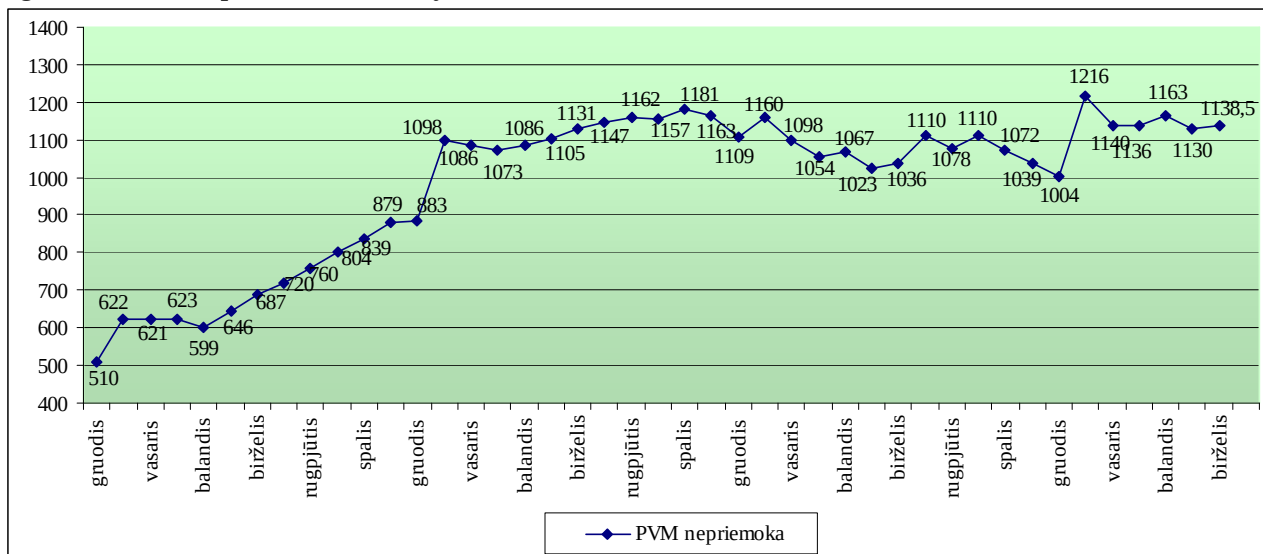
S	Kita aptarnavimo veikla	18,5	21,0	2,5	13,7%	4,0	3,9	-0,2	-4,2%	14,5	17,2	2,7	18,7%
X	Nenustatyta ekonominė veikla	0,1	14,2	14,1	30,8 k.	0,0	8,0	7,9	24 k.	0,1	6,2	6,2	47,9 k.
	Iš viso	6456,8	6860,7	404,0	6,3%	2332,5	2539,2	206,8	8,9%	4124,3	4321,5	197,2	4,8%

Šaltinis: Finansų ministerija

Pridėtinės vertės mokesčio nepriemoka ir permoka

Mokesčių mokėtojų išskolinimas valstybės biudžetui – **PVM nepriemoka** – 2012 m. birželio 30 d. sudarė 1138,5 mln. litų, t. y. buvo 134,6 mln. litų (13,4 proc.) didesnė nei 2011 gruodžio 31 d.

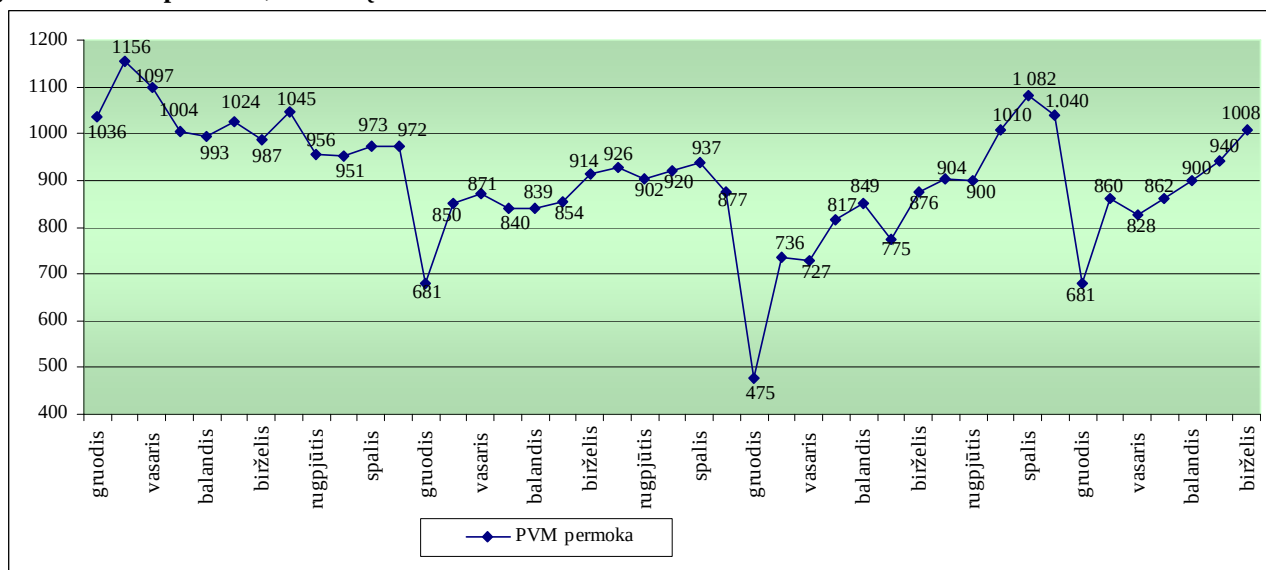
1 grafikas. PVM nepriemoka, mln. litų

Šaltinis: VMI ir Muitinė

PVM permoka 2012 m. birželio 30 d. sudarė 1008 mln. litų ir buvo 327,3 mln. litų, arba 48,1 proc., didesnė nei 2011 m gruodžio 31 d.

2 grafikas. PVM permoka, mln. litų

Šaltinis: VMI

Gyventojų pajamų mokesčiai

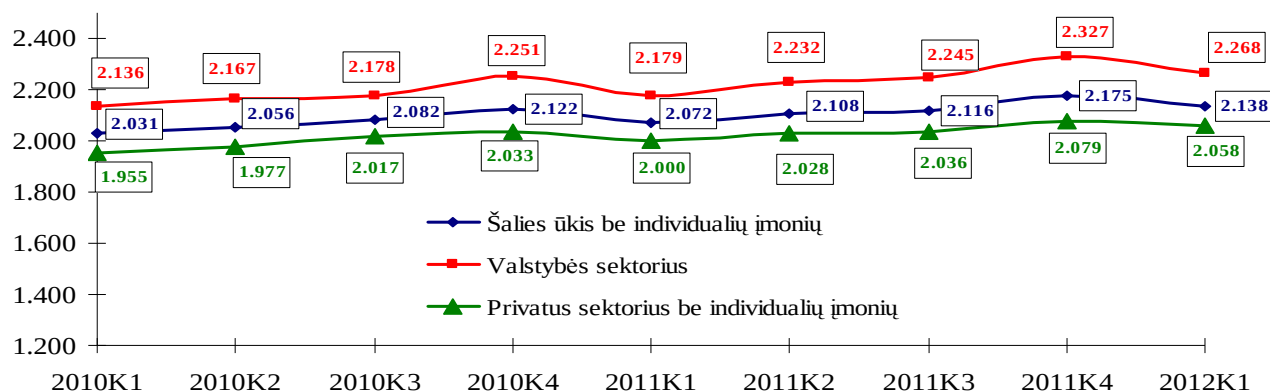
Gyventojų pajamų mokesčio (į nacionalinį biudžetą) per 2012 m. I pusmetį įplaukė **1 888,2 mln. litų**. Palyginti su planu 2012 m. I pusmetį gauta 123,6 mln. litų arba 7 proc. daugiau. Palyginti su 2011 m. I pusmečiu, gauta 105,6 mln. litų arba 5,9 proc. daugiau.

Į valstybės biudžetą per 2012 m. I pusmetį įplaukė **725,9 mln. litų** gyventojų pajamų mokesčio. Palyginti su planu, 2012 m. I pusmetį gauta 43,3 mln. litų arba 6,34 proc. daugiau. Palyginti su 2011 m. I pusmečiu., GPM gauta 43,9 mln. litų arba 6,4 proc. daugiau.

Pagrindiniai GPM pajamų pokyčius lemiantys veiksniai:

1. Darbo užmokesčio kitimo dinamika. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2012 m. I ketv. šalies vidutinis bruto darbo užmokestis (be individualių įmonių) sudarė 2138 litus per mėnesį ir, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu prieš metus, padidėjo 66 litais.

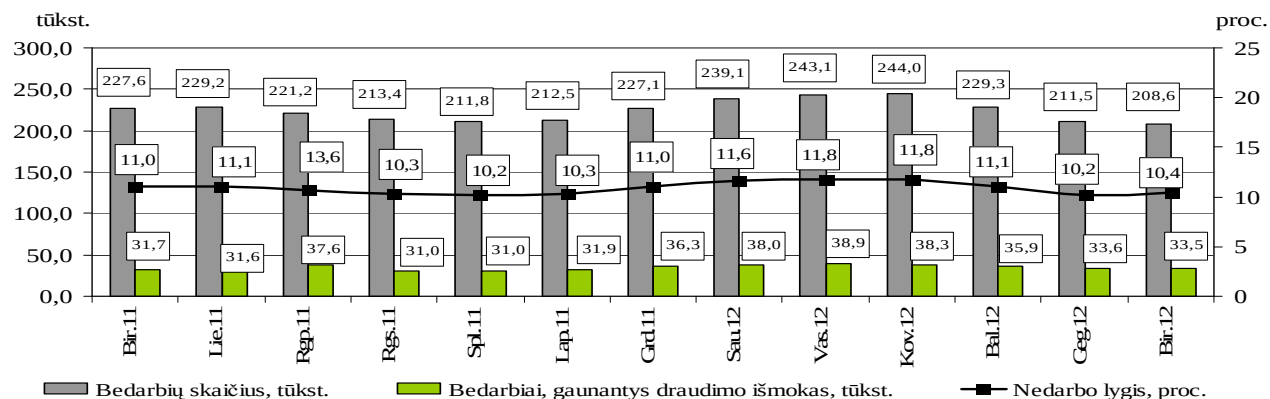
3 grafikas. Vidutinio bruto darbo užmokesčio dinamika

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2. Dirbančiųjų skaičiaus pokyčiai. Remiantis iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos gaunamais operatyviais įdarbinimų ir atleidimų duomenimis, 2012 m. birželio 1 d. šalyje buvo 1 152 tūkst. darbuotojo statusą turinčių asmenų, lyginant su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu darbuotojų skaičius išaugo 23 tūkst. arba 2 proc. 2012 m. liepos 1 d. Lietuvos darbo biržos duomenimis bedarbių dalis nuo darbingo amžiaus gyventojų sudarė 10,4 proc. ir, palyginus su tuo pačiu laikotarpiu prieš metus, sumažėjo 0,6 proc. punktais.

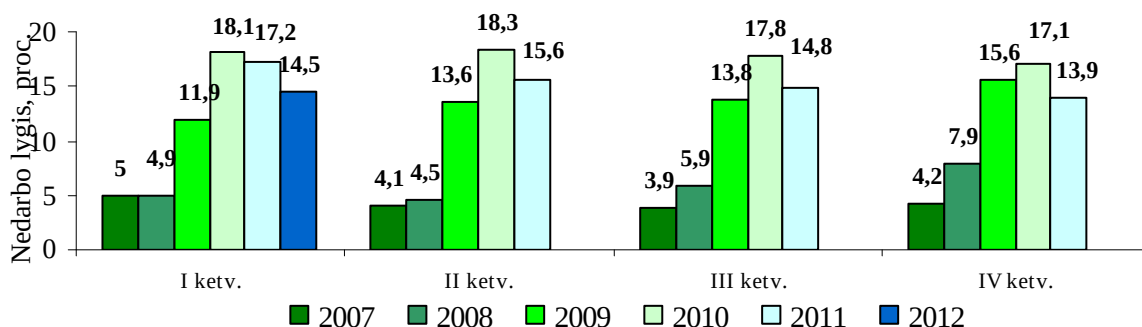
4 grafikas. Lietuvos darbo rinkos rodikliai

Šaltinis: Lietuvos darbo birža

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2012 m. I ketv. nedarbo lygis Lietuvoje siekė 14,5 proc. ir, palyginus su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, sumažėjo 2,7 proc. punkto.

5 grafikas. Nedarbo lygio dinamika Lietuvoje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

3. Išaugę GPM grąžinimai: 2012 m. I pusm. grąžinta GPM pagal GPMĮ 21 str. bei dėl per mažo pritaikyto neapmokestinamojo pajamų dydžio 220,2 mln. litų, kai 2011 m. atitinkamu laikotarpiu pagal pateiktas metines gyventojų pajamų mokesčio deklaracijas iš nacionalinio biudžeto buvo grąžinta 181,2 mln. litų. Pajamų mokesčio deklaracijų duomenimis 2011 metais deklaruota grąžintina suma už 2010 m. buvo 228,2 mln. litų, o šiemet už 2011 m. - 223,7 mln. litų, taigi GMP permokos grąžinimai šiemet vyksta sparčiau.

Užimtųjų skaičius bei vidutinis mėnesinis darbo užmokestis pagal ekonomines veiklas

2012 m. I ketv. šalyje daugiausiai užimtųjų buvo didmeninės ir mažmeninės prekybos; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto (18 proc. visų darbuotojų), apdirbamosios gamybos (15,3 proc.) ir švietimo sektoriuose (11,5 proc.). 2012 m. I ketv. mažiausia užimtųjų gyventojų dalis – kasybos ir karjerų eksploatavimo sektoriuose (0,2 proc.).

6 lentelė. Užimtųjų skaičius bei vidutinis mėnesinis darbo užmokestis pagal EVRK 2.0

Ekonominė veikla	Vidutinis darbuotojų skaičius		Palyginimas %	Vidutinis mėnesinis atlyginimas, litai		Palyginimas %
	2011 m.	2012 m. I ketv.		2011 m.	2012 m. I ketv.	
K.Finansinė ir draudimo veikla	21.977	20.690	-5,9%	3.085	3.581	16,1%
J.Informacija ir ryšiai	27.526	28.122	2,2%	2.698	2.958	9,7%
D.Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	15.354	16.199	5,5%	2.876	2.765	-3,9%
B.Kasyba ir karjerų eksploatavimas	2.514	2.351	-6,5%	2.174	2.300	5,8%
O.Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	64.735	58.389	-9,8%	2.147	2.282	6,3%
M.Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	65.524	68.479	4,5%	1.830	1.809	-1,1%
E.Vandens tiekimas nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	13.945	13.008	-6,7%	1.734	1.795	3,5%
Q.Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	101.726	103.486	1,7%	1.784	1.771	-0,8%
P.Švietimas	143.617	146.201	1,8%	1.757	1.699	-3,3%
C.Apdirbamoji gamyba	191.621	195.347	1,9%	1.689	1.698	0,5%

Ekonominė veikla	Vidutinis darbuotojų skaičius		Palyginimas %	Vidutinis mėnesinis atlyginimas, litai		Palyginimas %
	2011 m.	2012 m. I ketv.		2011 m.	2012 m. I ketv.	
H.Transportas ir saugojimas	103.801	104.778	0,9%	1.536	1.526	-0,7%
G.Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	233.601	228.583	-2,1%	1.367	1.424	4,2%
A.Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	32.237	30.636	-5,0%	1.371	1.346	-1,8%
F.Statyba	90.987	87.515	-3,8%	1.410	1.324	-6,1%
N.Administracinė ir aptarnavimo veikla	41.504	45.402	9,4%	1.260	1.275	1,2%
L.Nekilnojamojo turto operacijos	18.960	18.138	-4,3%	1.192	1.248	4,6%
R.Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	25.535	25.657	0,5%	1.253	1.236	-1,3%
S.Kita aptarnavimo veikla	26.360	26.167	-0,7%	815	765	-6,1%
I.Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	37.875	37.481	-1,0%	748	760	1,7%
X.Nenustatyta ekonominė veikla	12.673	16.245	28,2%	579	658	13,7%
Iš viso:	1.272.069	1.272.872	0,1%	1.609	1.622	0,8%

Šaltinis: VMI

2012 m. I ketv. didžiausias vidutinis mėnesio darbo užmokestis buvo finansine ir draudimo veikla užsiimančiose įmonėse (3 581 litas). Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis šioje veikloje žymiai augo (16,1 proc. didesnis palyginus 2012 m. I ketv. su 2011 m.).

Vidutinis atlyginimas apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų ir kitose aptarnavimo veiklose 2012 m. I ketv. buvo mažiausias – atitinkamai 760 litai ir 765 litai.

GPM struktūra pagal mokesčio rūšis

GPM nuo pajamų susijusių su darbo santykiais (A ir B klasės) į nacionalinį biudžetą 2012 m. I pusm. gauta 1 612,9 mln. litų, tai 8,6 proc. daugiau nei 2011 m. I pusm. ir šios pajamų rūšies lyginamasis svoris visame surinktame GPM, iš sumos eliminavus atliktus grąžinimus, sudaro 76,5 proc. 2012 m. I pusm. į nacionalinį biudžetą gauta 339,7 mln. litų GPM nuo su darbo santykiais nesusijusių pajamų, priskiriamų gyventojų A klasės pajamoms ir nenuolatinių Lietuvos gyventojų, priskiriamų B klasės pajamoms. Tai sudaro 16,1 proc. viso sumokėto GPM (eliminavus grąžinimus). Vertinant surinktas GPM pajamas (eliminavus grąžinimus) apie 7,6 proc. sudaro nuo gyventojų B klasės pajamų ir nuo metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje priskaičiuotų pajamų sumokėtas GPM.

2012 m. I pusm. į nacionalinį biudžetą gauta 11,2 mln. litų GPM už verslo liudijimus. Palyginti su 2011 m. I pusm., pajamos iš verslo liudijimų padidėjo 3,8 mln. litų arba 51,5 proc. Šios rūšies pajamos 2012 m. I pusm. sudaro tik 0,5 proc. visų GPM pajamų, apskaičiuotų eliminavus GPM grąžinimus, į nacionalinį biudžetą. Šiemet verslo liudijimų kainos yra ženkliai didesnės nei 2011 m., kita vertus, pagal savivaldybių tarybų sprendimus ir pagal mokesčio įstatymą suteikta GPM lengvatų už 6,3 mln. litų, tai 3,7 mln. litų daugiau nei 2011 m. I pusm.

Reikia pažymėti, kad 2012 m. I pusm. 61 030 fizinių asmenų įsigijo 99 877 verslo liudijimus, 2011 m. I pusm. buvo 62 606 fiziniai asmenys įsigiję 97 010 verslo liudijimų.

2012 m. birželio 30 d. buvo iš viso 165,6 tūkst. fizinių asmenų, užsiregistravusių vykdančiais individualią veiklą (įskaitant fizinius asmenis, samdančius kitus, bei savarankiškai mokančius privalomąsias sveikatos draudimo įmokas). Lyginant su 2011 m. birželio 30 d. duomenimis, jų skaičius padidėjo 14,3 tūkst. arba 9,5 proc. Labiausiai (12,5 tūkst.) išaugo gyventojų, įsiregistravusių kaip vykdančių individualią veiklą pagal pažymą, bei ūkininkų (2,0 tūkst.) grupės.

7 lentelė. Mokesčių mokėtojų, vykdančių individualią veiklą, ir ūkininkų bei jų partnerių skaičius

Mokesčių mokėtojai	2011.06.30	2012.06.30	Palyginimas	
			+/-	proc.
Notarai	260	264	4	1,5%
Advokatai	1.602	1668	66	4,1%
Advokatų padėjėjai	910	969	59	6,5%
Antstoliai	117	117	0	0%
Ūkininkai	106.526	108.521	1.995	1,9%
Ūkininkų partneriai	9.973	9.676	-297	-3,0%
Nenuolatiniai gyventojai	150	147	-3	-2,0%
Fiziniai asmenys, samdantys kitus	99	120	21	21,2%
Gyventojai, vykdančys individualią veiklą	31.596	44.092	12.496	39,5%
Iš viso:	151.233	165.574	14.341	109,5%

Šaltinis: VMI

Kaip matyti iš aukščiau pateiktos lentelės, 2012 m. I pusmečio pabaigoje pastebimas ženklus gyventojų, vykdančių registruotą individualią veiklą, skaičiaus augimas. Tam įtakos vis dar turi gyventojų pajamų mokesčio tarifo sumažinimas nuo 15 proc. iki 5 proc. individualią veiklą vykdančiams (išskyrus laisvąsias profesijas), kas minėtą veiklos formą padarė kur kas patrauklesnė.

Akcizai

Per 2012 m. I pusmetį akcizų į valstybės biudžetą surinkta **1556,5 mln. litų**. Lyginant su atitinkamu 2011 m. laikotarpiu, šių metų I pusmetį į valstybės biudžetą pervesta 36,2 mln. litų, arba 2,4 proc. daugiau pajamų iš akcizų. 2012 m. I pusmečio pajamų iš akcizų planas įvykdytas 99,2 proc. ir į biudžetą gauta 12,8 mln. litų pajamų mažiau, nei planuota.

8 lentelė. VMI ir Muitinės administruojamos akcizų pajamos, mln. litų

	2011 m. sausio- birželio mėn. faktas	2012 m. sausio- birželio mėn. planas	2012 m. sausio- birželio mėn. faktas	Fakto pokytis		Plano vykdymas	
				(+,-)	(%)	(+,-)	(%)
VMI	1478,6	1527,6	1517,2	38,6	2,6%	-10,5	99,3%
Muitinė	41,7	41,7	39,4	-2,4	-5,7%	-2,3	94,4%
Iš viso	1520,3	1569,3	1556,5	36,2	2,4%	-12,8	99,2%

Šaltinis: Finansų ministerija

2012 m. I pusmetį didžiausią į valstybės biudžetą surinktų akcizų dalį (52,9 proc.) sudarė akcizai už energinius produktus, atitinkamai akcizų už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus pajamos sudarė 25,7 proc. visų akcizų pajamų, už apdorotą tabaką – 21 proc. Lyginant su 2011 m. tuo pačiu laikotarpiu, akcizų už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus dalis akcizų pajamų struktūroje sumažėjo 1,5 proc. punkto, akcizų už apdorotą tabaką ir energinius produktus dalis padidėjo atitinkamai 1,8 ir 0,4 proc. punktais.

9 lentelė. Akcizų pajamos pagal akcizais apmokestinamų prekių grupes, mln. litų ir proc.

	2011 m. sausio- birželio mėn. faktas	2012 m. sausio- birželio mėn. faktas	Fakto pokytis		Dalis akcizų struktūroje
			(+,-)	%	
IŠ VISO AKCIZŲ	1520,3	1556,5	36,26	2,4%	100%
už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus	413,5	400,4	-13,1	-3,2%	25,7%
už vyną ir kitus fermentuotus gėrimus, tarpinius produktus	47,9	52,3	4,3	9,1%	3,4%
už etilo alkoholį	282,4	270,7	-11,7	-4,1%	17,4%
už alų	82,4	77,4	-5,0	-6,0%	5,0%
už apdorotą tabaką	291,6	326,4	34,7	11,9%	21,0%

už cigaretes	286,8	321,2	34,4	12,0%	20,6%
už cigarus ir cigariles, rūkomąjį tabaką	4,9	5,2	0,3	6,9%	0,3%
už energetinius produktus	798,3	824,1	25,8	3,2%	52,9%
už variklių benzina	243,1	226,9	-16,3	-6,7%	14,6%
už gazolius	477,4	521,3	43,9	9,2%	33,5%
už suskystintas dujas, skirtas automobiliams	75,2	72,1	-3,1	-4,1%	4,6%
už kitus energetinius produktus	2,6	3,8	1,3	49,5%	0,2%
už elektros energiją	17,1	5,7	-11,4	-66,6%	0,4%

Šaltinis: Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos formos 1-VP priedų Nr.1 ir Nr. 2 suvestiniai duomenys

Pajamų iš akcizų surinkimas pagal akcizinių prekių grupes

2012 m. I pusmetį akcizų už **energinčius produktus gauta 824,1 mln. litų**, t.y. 25,8 mln. litų (3,2 proc.) daugiau nei 2011 m. tuo pačiu laikotarpiu. Pajamų surinkimui teigiamos įtakos turėjo augę dyzelinių degalų pardavimai.

10 lentelė. Degalų pardavimai

Akcizinių prekių grupė	Mato vienetai	2011 m. sausis-birželis	2012 m. sausis-birželis	Pokytis, proc.	
Variklių benzinas	Kiekis, tūkst. litrų	162 636	152 039	-10 597	-6,5%
Dyzelinas*	Kiekis, tūkst. litrų	467 068	503 771	36 703	7,9%
Suskystintos automobilių dujos	Kiekis, tonomis	51 559	50 952	-607	-1,2%

Šaltinis: VMI

*Dėl 2010 m. gruodžio mėn. išaugusių dyzelinių degalų pardavimų prieš akcizo tarifo padidinimą nuo 2011 m. sausio 1 d., 2011 m. I ketv. dyzelinių degalų pardavimai buvo sumažėję. Todėl, kad duomenys būtų palyginami, reikia įtraukti prieš tai buvusių metų gruodžio mėnesį. Lyginant 2012 m. sausio–birželio mėn. dyzelinių degalų pardavimus su tuo pačiu 2011 m. laikotarpiu, įtraukiant prieš tai buvusių metų gruodžio mėn., 2012 m. dyzelinių degalų pardavimai **mažėjo 1,9 proc.**

2012 m. I pusmetį akcizų už **alkoholinius gėrimus gauta 400,4 mln. litų**, t. y. 13,1 mln. litų (3,2 proc.) mažiau nei atitinkamu laikotarpiu praėjusiais metais. Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis pirmą š. m. pusmetį augo vynų ir kitų fermentuotų gėrimų, tarpinių produktų ir spiritinių gėrimų pardavimai, tačiau alaus pardavimai buvo mažesni.

Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2012 m. sausio 1 d. kitiems fermentuotiems gėrimams, kurių faktinė tūrinė alkoholio koncentracija procentais, gauta tik fermentuojant, yra ne didesnė kaip 8,5 procento, taikomas 58 litų akcizų tarifas už produkto hektolitrą (iki 2011 12 31 buvo – 53 litai), o Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 24 str. 1 dalyje nenurodytiems fermentuotiems gėrimams ir vynui taikomas vienodas 198 litų akcizų tarifas už produkto hektolitrą (iki 2011 12 31 kitiems fermentuotiems gėrimams, kurių faktinė tūrinė alkoholio koncentracija procentais, gauta tik fermentuojant, yra ne didesnė kaip 8,5 procento, buvo taikomas 216 litų akcizų tarifas). Tarpiniams produktams, kurių faktinė tūrinė alkoholio koncentracija procentais yra ne didesnė kaip 15 procentų, taikomas 216 litų akcizų tarifas už produkto hektolitrą (iki 2011 12 31 buvo 198 litai).

11 lentelė. Alkoholinių gėrimų pardavimai

Akcizinių prekių grupė	Mato vienetai	2011 m. sausis-birželis	2012 m. sausis-birželis	Pokytis, proc.	
Vynai ir kiti fermentuoti gėrimai	Kiekis, hektolitrais	222 122	227 774	5 651	2,5%
Tarpiniai produktai	Kiekis, hektolitrais	93 848	94 242	394	0,4%
Etilo alkoholis	Kiekis, gryno alkoholio hektolitrais	54 979	56 554	1.575	2,9%
1% alus	Kiekis, hektolitrais	8 980 095	8 673 219	-306 876	-3,4%

Šaltinis: VMI

Š. m. I pusmetį akcizų už **apdorotą tabaką** surinkta **326,4 mln. litų**, t. y. 34,7 mln. litų (11,9 proc.) daugiau nei 2011 m. I pusmetį. Didesnėms pajamoms įtakos turėjo 4,7 proc. didesnė nei 2011 m. I pusmetį cigarečių pardavimai.

Nuo 2012 m. kovo 1 d. akcizų tarifo už cigaretes specifinis elementas yra 140 litų už 1000 cigarečių, o visoms cigaretėms taikomas minimalus akcizų tarifas negali būti mažesnis kaip 232 Lt už 1000 cigarečių. Cigarams ir cigarilėms taikomas 84 litų už kilogramą akcizų tarifas.

12 lentelė. Cigarečių pardavimai

Akcizinių prekių grupė	Mato vienetai	2011 m. sausis- birželis	2012 m. sausis- birželis	Pokytis, proc.	
Cigaretės	Kiekis, tūkst. vnt.	1 285 110	1 345 823	60 712	4,7%

Šaltinis: VMI

Pelno mokestis

2012 m. I pusm. pelno mokesčio surinkta 369,5 mln. litų. Palyginus su 2011 m. atitinkamu laikotarpiu, gauta 10,1 proc. arba 34 mln. litų daugiau. Šio mokesčio planas įvykdytas 137,2 proc., gauta 100,3 mln. litų daugiau, nei planuota.

Pagrindiniai veiksniai, įtakoję pelno mokesčio pajamas:

1. Už 2012 m. I-III ketv. įmonės iš viso deklaravo sumokėti po 206,9 mln. litų avansinio pelno mokesčio ir tai buvo po 20,2 mln. litų (10,8 proc.) daugiau, palyginti su už 2011 m. I-III ketv. deklaruotu avansiniu PM.

2. 2012 m. birželio 30 d., kuri buvo avansinio pelno mokesčio mokėjimo už 2012 m. II ketv. terminas, sutapo su nedarbo diena, dėl ko planuojant mėnesio įplaukas buvo sudėtinga numatyti kaip pasiskirstys mokėjimo srautai. Šį kartą mokesčių mokėtojai didžiąją dalį pelno mokesčio avansinių įmokų sumokėjo nelaukdami mokėjimo termino pabaigos, todėl tikėtina, kad sausio – liepos mėnesio pajamų iš pelno mokesčio plano vykdymas bus realiau atspindintis esamą situaciją.

Avansinio pelno mokesčio deklaracijų duomenys

Mokesčių mokėtojų, pateikusių avansinio pelno mokesčio deklaracijas už 2012 metus buvo 15,5 tūkst., t.y. 0,4 tūkst. arba 2,6 proc. mažiau nei 2011 m.

Analizuojant deklaruotą avansinį pelno mokestį pagal ekonomines veiklas, matome, kad 2012 m. didžiausios dalys tenka didmeninės ir mažmeninės prekybos; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto (33,9 proc.), apdirbamosios gamybos (21,1 proc.) ir transporto ir saugojimo (10,8 proc.) sekcijoms. Lyginant su 2011 m., deklaruojamas avansinis pelno mokestis šiose sekcijose padidėjo atitinkamai 22,8 mln. litų, 7,2 mln. litų ir 13,8 mln. litų. Didžiausias deklaruojamo avansinio pelno mokesčio smukimas, tarp didžiausią lyginamąjį svorį turinčių sekcijų, matomas informacijos ir ryšių veikloje – 4 mln. litų arba 12,4 proc.

13 lentelė. Avansinio pelno mokesčio deklaracijų duomenys pagal ekonominės veiklos rūšis

EV sekcija*	MM skaičius		MM, deklaravusių nenulines įmokas, skaičius		Deklaruota suma, tūkst. litų	
	2011 m. I-II ketv.	2012 m. I-II ketv.	2011 m. I-II ketv.	2012 m. I-II ketv.	2011 m. I-II ketv.	2012 m. I-II ketv.
A. Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	521	511	260	294	7.224	7.596
B. Kasyba ir karjerų eksploatavimas	44	45	18	25	4.154	7.630
C. Apdirbamosios gamybos	2.159	2.125	1.069	1.189	80.176	87.334
D. Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	117	120	54	68	17.500	25.944
E. Vandens tiekimas nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	167	163	83	93	4.292	3.856
F. Statyba	1.341	1.352	610	731	18.030	17.298
G. Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	5.988	5.877	3.085	3.644	117.466	140.312
H. Transportas ir saugojimas	1.859	1.876	823	1.108	30.726	44.490

EV sekcija*	MM skaičius		MM, deklaravusių nenulines įmokas, skaičius		Deklaruota suma, tūkst. litų	
	2011 m. I-II ketv.	2012 m. I-II ketv.	2011 m. I-II ketv.	2012 m. I-II ketv.	2011 m. I-II ketv.	2012 m. I-II ketv.
I. Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	397	353	93	114	2.438	1.854
J. Informacija ir ryšiai	482	443	264	266	32.250	28.264
K. Finansinė ir draudimo veikla	199	181	67	61	5.690	4.308
L. Nekilnojamojo turto operacijos	732	651	256	244	14.304	13.126
M. Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	867	899	439	535	13.650	13.764
N. Administracinė ir aptarnavimo veikla	413	426	216	243	8.872	9.020
O. Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	9	8	7	6	244	314
P. Švietimas	77	71	44	48	1.086	994
Q. Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	201	171	61	54	1.110	1.064
R. Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	81	66	18	25	1.248	1.568
S. Kita aptarnavimo veikla	111	98	48	50	868	502
X. Nenustatyta ekonominė veikla	139	54	41	20	12.006	4.510
Iš viso	15.904	15.490	7.556	8.818	373.334	413.748

Šaltinis: VMI

Kitos pajamos

Kitų pajamų į valstybės biudžetą surinkta 784,5 mln. Lt arba 17 mln. litų (2,1 proc.) mažiau nei planuota. Plano neįvykdymą didžiausia dalimi lėmė 2012 m. I pusmetį mažesnės nei planuota pajamos iš Lietuvos banko likutinio pelno ir dividendų.

Valstybės biudžeto išlaidos

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų 2012 metų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (toliau – finansinių rodiklių įstatymas) patvirtinta 25755,4 mln. litų asignavimų išlaidoms ir turtui įsigyti. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 43 punktu Finansų ministro įsakymu patvirtintas valstybės biudžeto pajamų ir programų finansavimo (ketvirčiais) planas, kur per šiuos metus pirmąjį pusmetį planuota išleisti **13549,6 mln. litų** valstybės biudžeto lėšų.

Asignavimų valdytojai, vadovaudamiesi Biudžeto sandaros įstatymo 14 straipsniu, dalį 2011 m. nepanaudotų asignavimų ir viršplaninių įmokų į biudžetą, skirtų programų finansavimui, perkėlė į 2012 m. ir naudojo viršydamos įstatymu patvirtintas bendras asignavimų sumas. Dėl šių priežasčių bendras asignavimų planas su leistiniais patikslinimais viršijančiais įstatymu patvirtintas sumas 2012 m. pirmąjį pusmetį padidintas 303,2 mln. litų.

Iš viso 2012 m. pirmojo pusmečio valstybės biudžeto asignavimų planas išlaidoms ir turtui įsigyti su leistiniais patikslinimais, viršijančiais įstatymu patvirtintas sumas, sudarė **13852,8 mln. litų**, iš jo 3648,8 mln. litų Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos lėšomis finansuojamos programos.

Faktiškai asignavimų valdytojų ir jų pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatoms vykdyti pervesta į asignavimų valdytojų ir jiems pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų biudžetinę sąskaitą banke arba tiesiogiai sumokėta tiekėjams už jų tiekiamas prekes, teikiamas paslaugas ir atliktus darbus – 11991,8 mln. litų, arba 1861,0 mln. litų mažiau (13,4 proc.), negu buvo leidžiama pagal patikslintą asignavimų planą, iš jų nepanaudota Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos lėšomis finansuojamų programų asignavimų dalis sudaro 1132,1 mln. litų.

Per 2012 metų pirmąjį pusmetį padaryta valstybės biudžeto kasinių išlaidų už **11950,2 mln. litų**, (tai sudaro 45,7 proc. metinės patikslintos asignavimų sumos) arba išleista 1902,6 mln. litų mažiau nei planuota. 2011 m. per tą patį laikotarpį valstybės biudžeto kasinės išlaidos buvo 38,8 mln. litų mažesnės. Asignavimų valdytojų sąskaitose 2012 m. birželio 30 d. liko 50,7 mln. litų biudžetinių lėšų likutis, iš jų 17,4 mln. litų – pereinamieji lėšų likučiai, esantys Lietuvos Respublikos diplomatinėms ir kitoms atstovyboms, konsulinėms įstaigoms, tarptautinių operacijų karinio

vieneto, dislokuoto užsienio valstybėje, sąskaitose užsienio kredito įstaigose ar pas atskaitingus asmenis.

14 lentelė. 2012 m. pirmojo pusmečio Valstybės biudžeto asignavimų planai ir kasinės išlaidos, mln. litų

	Asignavimų planas		Perduoti asignavimai 2012-06-30	Kasinės išlaidos	Nepanaudotų asignavimų likutis		2011 m. pirmo pusm. kasinės išlaidos
	Patvirtintas	Su leistinu patikslinimu viršijant Seimo patvirtintą			palyginti su patvirtintu planu	palyginti su patikslintu planu	
Iš viso	13549,6	13852,8	11991,8	11950,2	1557,8	1861,0	11911,4
Iš jų ES programos	3564,6	3648,8	2516,7	2516,1	1047,9	1132,1	2446,2

Šaltinis: Finansų ministerija

Didžiausią dalį, t.y. 2583,3 mln. litų arba 21,6 proc. visų valstybės biudžeto išlaidų išleista ekonomikai, 2546,6 mln. litų arba 21,3 proc. – bendroms valstybės paslaugoms ir 2465,3 mln. litų arba 20,6 proc. – švietimui.

Valstybės biudžeto 2012 m. pirmojo pusmečio kasinės išlaidos pagal valstybės funkcijas pateikiamos 15 ir 16 lentelėse:

15 lentelė. 2012 m. pirmojo pusmečio valstybės biudžeto išlaidos pagal valstybės funkcijas, mln. litų

Pavadinimas	Asignavimų planas su leistinu patikslinimu viršijant Seimo patvirtintą	Valstybės biudžeto kasinės išlaidos	Skirtumas +,- (2-3)	Patikslintas planas įvykdytas (%)	Lyginamoji dalis iš visų išlaidų (%)
1	2	3	4	5	6
Bendros valstybės paslaugos	2677,4	2546,6	130,8	95,1	21,3
Gynyba	456,7	421,5	35,2	92,3	3,5
Viešojo tvarka ir visuomenės apsauga	1087,8	912,9	174,9	83,9	7,7
Ekonomika	3589,1	2583,3	1005,8	72,0	21,6
Aplinkos apsauga	344,6	273,2	71,4	79,3	2,3
Būstas ir komunalinis ūkis	12,3	9,1	3,2	74,0	0,1
Sveikatos apsauga	900,7	842,4	58,3	93,5	7,0
Poilsis, kultūra ir religija	260,4	226,0	34,4	86,8	1,9
Švietimas	2765,2	2465,3	299,9	89,2	20,6
Socialinė apsauga	1758,6	1669,9	88,7	95,0	14,0
Iš viso:	13852,8	11950,2	1902,6	86,3	100,0

Šaltinis: Finansų ministerija

Palyginus 2012 m. I pusmečio valstybės biudžeto išlaidas su 2011 m. atitinkamu laikotarpiu, matyti, kad jos padidėjo 38,8 mln. litų arba 0,3 proc. Lyginant pagal funkcijas daugiausia išlaidos padidėjo švietimo (1392,2 mln. litų) ir socialinės apsaugos (568,5 mln. litų) sferose, o mažėjo bendrųjų valstybės paslaugų išlaidos (2055,4 mln. litų), nes 2012 metais specialiosios tikslinės dotacijos valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, mokinio krepšeliui ir valstybės investicijų 2012-2014 metų programoje numatytoms kapitalo investicijoms finansuoti planuotos toms valstybinėms institucijoms ir įstaigoms, kurios kuruoja atitinkamas funkcijas, pvz. specialiosios tikslinės dotacijos mokinio krepšeliui yra priskiriamos prie švietimo funkcijos, o socialinės išmokos, pašalpos – prie socialinės apsaugos funkcijos ir asignavimai planuoti atitinkamai Švietimo ir mokslo bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoms. 2011 metais visos savivaldybės perduodamos dotacijos buvo planuojamos Finansų ministerijai ir priskirtos bendroms valstybės paslaugoms, todėl 2012 metų išlaidų pagal valstybės funkcijas negalima palyginti su 2011 metų išlaidomis: išlaidos bendrosioms valstybės paslaugoms sumažėjo (2055,4 mln. litų), o švietimui ir socialinei apsaugai padidėjo (1960,7 mln. litų).

16 lentelė. Valstybės biudžeto išlaidų pagal valstybės funkcijas pokytis

Valstybės funkcijos		Asignavimų planas, įskaitant patikslinimus (mln. Lt)		2011 m. I pusm. kasinės išlaidos (mln. Lt)	2012 m. I pusm. kasinės išlaidos (mln. Lt)	Išlaidų įvykdymas proc. lyginant su planu		2012 m. I pusm. išlaidų palyginimas su 2011 m. I pusm.		2012 m. I pusm. plano palyginimas su 2011 m. I pusm.	
Koda s	Pavadinimas	2011 m. I pusm.	2012 m. I pusm.			2011 m. I pusm.	2012 m. I pusm.	Sumažėjimas -, padidėjimas + mln. Lt	Sumažėjimas -, padidėjimas + proc.	Sumažėjimas -, padidėjimas + mln. Lt	Sumažėjimas -, padidėjimas + proc.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
01.	BENDROS VALSTYBĖS PASLAUGOS	4864,4	2677,4	4.602,0	2546,6	94,6	95,1	-2.055,4	-44,7	-2187	-45,0
	iš jų:										
	Skolos valstybės vardu valdymas	1330,9	1406,8	1.317,2	1336,1	99,0	95,0	18,9	1,4	75,9	5,7
	Valstybės priskirtų funkcijų ir kitų teisės aktuose numatytų priemonių finansavimas savivaldybėse	2268,7	318,8	2.264,6	289	99,8	90,7	-1.975,6	-87,2	-1949,9	-85,9
	Įmokos į Europos Sąjungos biudžetą	636,5	671,9	532,4	671,8	83,6	100,0	139,4	26,2	35,4	5,6
02.	GYNYBA	456,2	456,7	425,4	421,5	93,2	92,3	-3,9	-0,9	0,5	0,1
03.	VIEŠOJI TVARKA IR VISUOMENĖS APSAUGA	1129,9	1087,8	834,2	912,9	73,8	83,9	78,7	9,4	-42,1	-3,7
04.	EKONOMIKA	3525,8	3589,1	2.379,0	2583,3	67,5	72,0	204,3	8,6	63,3	1,8
05.	APLINKOS APSAUGA	470,8	344,6	226,9	273,2	48,2	79,3	46,3	20,4	-126,2	-26,8
06.	BŪSTAS IR KOMUNALINIS ŪKIS	7,2	12,3	5,5	9,1	76,4	74,0	3,6	65,5	5,1	70,8
07.	SVEIKATOS APSAUGA	1063,3	900,7	1.018,2	842,4	95,8	93,5	-175,8	-17,3	-162,6	-15,3
08.	POILSIS, KULTŪRA IR RELIGIJA	301,9	260,4	245,7	226	81,4	86,8	-19,7	-8,0	-41,5	-13,7
09.	ŠVIETIMAS	1618,9	2765,2	1.073,1	2465,3	66,3	89,2	1.392,2	129,7	1146,3	70,8
10.	SOCIALINĖ APSAUGA	1290,7	1758,6	1.101,4	1669,9	85,3	95,0	568,5	51,6	467,9	36,3
	IŠ VISO (kartu su ES ir kt. tarpt. parama)	14729,1	13852,8	11.911,4	11950,2	80,9	86,3	38,8	0,3	-876,3	-5,9

Šaltinis: Finansų ministerija

Valstybės biudžeto 2012 m. pirmojo pusmečio kasinės išlaidos pagal ekonominę klasifikaciją pateikiamos 17 lentelėje:

17 lentelė. Valstybės biudžeto 2012 m. pirmo pusmečio išlaidos pagal ekonominę klasifikaciją, mln. litų

Išlaidų ekonominė klasifikacija	Asignavimų planas su leistinu patikslinimu viršijant Seimo patvirtintą	Kasinės išlaidos	Nepanaudoti asignavimai (skirtumas)	2011 m. pirmo pusmečio kasinės išlaidos	Palyginimas su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu
Darbo užmokestis ir socialinis draudimas	2141,8	2016,1	-125,7	1990,5	25,6
Prekių ir paslaugų naudojimas	892,5	753,2	-139,3	765,9	-12,7
Turto išlaidos	1392,8	1329,4	-63,4	1311,5	17,9
Subsidijos	274,4	254,9	-19,5	132,7	122,2
Dotacijos	2303,6	2236,1	-67,5	2331,2	-95,1
Įmokos į ES biudžetą	671,9	671,8	-0,1	532,4	139,4
Socialinės išmokos (pašalpos)	901,5	886,1	-15,4	876,9	9,2
Kitos išlaidos	904	851,8	-52,2	1082,5	-230,7
Pervedamos ES, kitos finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšos	4043,7	2735,8	-1307,9	2689,6	46,2
Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos	325,6	214	-111,6	195	19
Finansinio turto įsigijimo išlaidos (perskolinimas)	1	1	0	3,2	-2,2
IŠ VISO:	13852,8	11950,2	-1902,6	11911,4	38,8

Šaltinis: Finansų ministerija

Iš visų valstybės biudžeto 2012 m. pirmąjį pusmetį patirtų išlaidų 2735,8 mln. litų arba 22,9 proc., sudaro subsidijos iš ES ir kitos finansinės paramos lėšų (ne valdžios sektoriui) ir pervedamos ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšos projektams įgyvendinti.

Dotacijos užsienio valstybėms, tarptautinėms organizacijoms ir kitiems valdymo lygiams sudaro 2236,1 mln. litų arba 18,7 proc., visų išlaidų. Palyginti su 2011 m. tuo pačiu laikotarpiu dotacijų užsienio valstybėms išmokėta 0,4 mln. litų, tarptautinėms organizacijos 1,1 mln. litų daugiau, o kitiems valdymo lygiams 96,6 mln. litų mažiau.

Tenka pažymėti, kad vykdamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės rekomendacijas dėl lėšų taupymo, 2012 m. pirmajam pusmečiui kitoms išlaidoms planuota 260,2 mln. litų mažiau asignavimų negu praėjusiais metais, faktiškai šiam tikslui išleista 851,8 mln. litų arba 230,7 mln. litų mažiau negu praėjusiais metais tuo pačiu laikotarpiu.

Per 2012 m. pirmąjį pusmetį Lietuva gavo 3041,6 mln. litų Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, iš jų, iš Europos Komisijos gauta 2920,7 mln. litų, kita tarptautinė finansinė parama sudaro 6,5 mln. litų, be to, sugrąžinta 114,4 mln. litų ankstesniais metais neteisėtai panaudotų lėšų. Per šį laikotarpį gautos lėšos viršijo finansinės paramos lėšomis įgyvendinamoms programoms vykdyti perduotus asignavimus 524,9 mln. litų. Didžiausią lėšų likutį (876,9 mln. litų) sudaro Europos Sąjungos struktūrinės paramos 2007–2013 m. programos nepanaudotos lėšos, kaimo plėtros ir verslo skatinimui bei žemės ūkio rinkos reguliavimo ir pajamų palaikymui skirtų lėšų likutis 251,7 mln. litų. Tenka pažymėti, kad Europos Sąjungos struktūrinių fondų 2004–2006 m. (BPD) finansuojamoms programoms įgyvendinti panaudota 229,1 mln. litų, Sanglaudos fondo programai – 311,8 mln. litų, Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo garantijų skyriaus programai – 97,6 mln. litų laikinai laisvų Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos lėšų.

18 lentelė. Valstybės biudžeto 2012 m. pirmojo pusmečio išlaidos pagal funkcijas ir finansavimo šaltinį, mln. litų

Valstybės funkcijos	Asignavimų planas su leistinu patikslinimu viršijant Seimo patvirtintą			Kasinės išlaidos		
	Iš viso	ES lėšos	Valstybės biudžetas (be ES)	Iš viso	ES lėšos	Valstybės biudžetas (be ES)
1. Bendros valstybės paslaugos	2677,4	23,7	2653,7	2546,6	14,3	2532,3
2. Gynyba	456,7	0	456,7	421,5	0	421,5
3. Viešoji tvarka ir visuomenės apsauga	1087,8	336,9	750,9	912,9	210,3	702,6
4. Ekonomika	3589,1	2265,5	1323,6	2583,3	1571,5	1011,8
5. Aplinkos apsauga	344,6	244,3	100,3	273,2	202,5	70,7
6. Būstas ir komunalinis ūkis	12,3	0	12,3	9,1	0	9,1
7. Sveikatos apsauga	900,7	110,1	790,6	842,4	81,1	761,3
8. Poilsis, kultūra ir religija	260,4	0	260,4	226	0	226
9. Švietimas	2765,2	468,2	2297	2465,3	299,4	2165,9
10. Socialinė apsauga	1758,6	200,1	1558,5	1669,9	136,9	1533
IŠ VISO	13852,8	3648,8	10204	11950,2	2516	9434,2

Šaltinis: Finansų ministerija

Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos lėšomis apmokėta 21,1 proc. visų Vyriausybės vykdomų programų išlaidų. Analizuojant ES lėšų dalį, tenkančią valstybės funkcijų vykdymui, pastebima, kad didžiausia dalis tenka ekonomikai, tai sudaro 64,2 proc. visų panaudotų ES ir kitos finansinės paramos lėšų, 12,2 proc. tenka švietimui, 8,6 proc. skirta viešajai tvarkai ir visuomenės apsaugai, 8,3 proc. – aplinkos apsaugai.

Didžiausią dalį ekonomikai skirtų lėšų, virš 991,3 mln. litų arba 63,1 proc., panaudojo Žemės ūkio ministerija vykdomoms žemės ūkio rinkos reguliavimo ir pajamų palaikymo programai bei kaimo plėtrai ir verslo skatinimui. Susisiekimo ministerija skyrė kelių transporto plėtrai,

kontrolei ir priežiūrai finansuoti – 118,1 mln. litų arba 7,5 proc., ekonomikai skirtų lėšų, Ūkio ministerijos įgyvendinamiems energetikos srities projektams ir ūkio plėtros ir konkurencingumo didinimo programos finansavimui panaudota 109,1 mln. litų arba 7 proc.

2012 m. pirmąjį pusmetį nepanaudota 1902,6 mln. litų bendrai su ES lėšomis asignavimų valdytojų programų samatose planuotų asignavimų: 769,8 mln. litų – valstybės biudžeto ir 1132,8 mln. litų – ES ir kitos finansinės paramos lėšų.

Asignavimų valdytojų pateikta informacija apie 2012 metų pirmo pusmečio vykdomoms programoms (finansavimo šaltiniams) skirtų asignavimų nepanaudojimo priežastis pateikiama aiškinamojo rašto **1 priede**.

Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos lėšomis įgyvendinamų projektų vykdytojai vėlavo paskelbti viešuosius pirkimus bei vykdyti pasiūlymų vertinimo procedūras, projekto vykdytojui pritrūkus nuosavų lėšų, nebuvo vykdomi sekantys mokėjimo prašymai, finansavimo ir administravimo sutarčių pasirašymas vėlavo dėl teisės aktų ir kitų dokumentų rengimo ir derinimo procesų, įgyvendinant projektus kylančios problemos, stabdančios lėšų išmokėjimą, yra teisminiai procesai (skundų, pretenzijų nagrinėjimas), užsitęsiantys dėl dokumentų rengimo gebėjimų stokos, sąlygų apskundimo, viešųjų pirkimų procedūrų tikslinimo, pažeidimų tyrimų, projektų vykdytojų administracinių gebėjimų stokos.

Suplanuoti projektų biudžetai buvo koreguojami – mažinami, įvertinus vyraujančias rinkos kainas bei atsižvelgiant į išlaidų tinkamumo reikalavimus, kas lėmė mažesnes skiriamo finansavimo, lyginant su planuotu, sumas, kartu ir mažesnius išmokėjimus bei mažesnę asignavimų panaudojimą. Projektų įgyvendinimo metu faktinis išmokėjimų poreikis taip pat buvo mažesnis, atsižvelgiant į vykdomų viešųjų pirkimų rezultatus. Projektuose numatytos veiklos, kurių įgyvendinimas vėluoja, yra labai skirtingos ir priklauso nuo kiekvieno atskiro projekto pobūdžio: vėluoja darbai, įrangos pristatymas, techninių projektų rengimas, projektų vykdytojais delsia vykdyti projektą, pernelyg ilgai vykdomi pirkimai.

Didelę dalį sutaupytų valstybės biudžeto lėšų sudaro lėšos, skirtos darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms dėl darbuotojų kaitos, neužimtų etatų, sergamumo ir suteiktų vaiko priežiūros atostogų. Buvo imtasi visų taupymo priemonių, kad taupiai, efektyviai ir racionaliai būtų naudojamos valstybės biudžeto lėšos, atsisakant kai kurių planuotų prekių ir paslaugų pirkimų, taip pat atlikus viešųjų pirkimų procedūras, pasiūlyta mažesnė kaina negu buvo planuota. Taip pat lėšų liko nepanaudoto ir dėl užtrukusių viešųjų pirkimų procedūrų. Tenka pastebėti, kad dalis asignavimų nepanaudota dėl to, kad dalis darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų už birželio mėnesį buvo sumokėta liepos mėnesį, tiekėjų išrašytos sąskaitos už prekes ir paslaugas gautos birželio mėnesio pabaigoje taip pat apmokėtos liepos mėnesio pradžioje.

2012 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo programai vykdyti skirta 3,5 mln. litų asignavimų, iš jų 0,2 mln. litų Vyriausybės nutarimais skirta ir panaudota pirmame pusmetyje. Vyriausybės rezervo lėšos skirtos finansinių rodiklių įstatyme nenumatytoms reikmėms tenkinti: vykdam teismų sprendimus, kuriais iš Lietuvos valstybės priteistos mokėtinos sumos, humanitarinei pagalbai teikti, žymių Lietuvos visuomenės veikėjų laidotuvių išlaidoms padengti.

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų 2012 metų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtinta, kad valstybės biudžeto asignavimai viršys pajamas 608,0 mln. litų. Pagal finansų ministro įsakymu patvirtintą Lietuvos Respublikos 2012 m. valstybės biudžeto pajamų ir programų finansavimo (ketvirčiais) planą numatyta, kad valstybės biudžeto 2012 m. pirmojo pusmečio asignavimai viršys pajamas 1704,6 mln. litų, faktiškai dėl to, kad valstybės biudžetas negavo 429,9 mln. litų planuotų pajamų ir programoms įgyvendinti panaudojo ne visus planuotus asignavimus, šis skirtumas sudarė 535,1 mln. litų.

Valstybės biudžeto išlaidoms finansuoti ir valstybės piniginių išteklių srautams subalansuoti 2012 m. pirmąjį pusmetį į valstybės biudžeto sąskaitą pervesta 2827,3 mln. litų pasiskolintų lėšų.

Metų pradžioje valstybės biudžeto piniginių lėšų likutis sudarė 811,4 mln. litų. Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje šis likutis sudarė 3059,2 mln. litų, iš kurių 150,0 mln. litų laikinai laisvų piniginių išteklių investuota, 50,7 mln. litų perduotų asignavimų liko biudžetinių įstaigų sąskaitose.

Finansų ministerijai suteikta teisė iš valstybės biudžeto apyvartos lėšų teikti savivaldybėms trumpalaikes paskolas laikinam apyvartos lėšų stygiui padengti. Už suteiktas paskolas savivaldybės

moka 1 procento metines palūkanas. 2012 metų pirmame pusmetyje šia teise pasinaudojo 4 savivaldybės, kurioms suteikta paskolų už 2,9 mln. litų. Be to, savivaldybės negrąžino paskolų (28,1 mln. litų), kurios buvo suteiktos 2011 metais.

Finansų viceministras

Edmundas Žilevičius

Valstybės išdo departamento direktorius

Audrius Želionis